03/01/2022

Ιερά Μονή Παναγίας Εικοσιφοινίσσης προπύργιο της ορθόδοξου πνευματικότητος

/ Ιερές Μονές

Στο βόρειο τμήμα του φημισμένου όρους Παγγαίου δεσπόζει ένα από τα σημαντικότερα και ιστορικότερα θρησκευτικά κέντρα ολόκληρης της Μακεδονίας και της Ιεράς Μητροπόλεως Δράμας , η παλαίφατη μονή της Παναγίας Εικοσιφοίνισσας, γνωστή και ως μονή Κοσίνιτσας. Η Ιερά Μονή Παναγίας Εικοσιφοινίσσης εδώ και αιώνες αποτελεί προπύργιο της ορθόδοξου πνευματικότητος αλλά και του ελληνορθόδοξου πολιτισμού.

Παρά τις δύσκολες ιστορικές συνθήκες στο διάβα των αιώνων με τελευταίο βαρύ λάβωμα από τους ομόδοξους Βούλγαρους, οι οποίοι άρπαξαν βιαίως πολύτιμα κειμήλια που φυλάσσονταν αιώνες στο θεομητορικό αυτό μοναστήρι, η μονή

σήμερα στέκει όρθια και υποδέχεται κάθε πιστό της ευρύτερης μακεδονικής γης και όχι μόνο.

Ο προσκυνητής που θα βρεθεί εκεί αμέσως θα νιώσει την χάρη της Παναγίας και αν κοντοσταθεί στην αχειροποίητο σεβάσμια εικόνα της θα δει το ιλαρό και καθηλωτικό πρόσωπο της μητέρας του Θεού και των ανθρώπων.

Η ίδρυση της Μονής ανάγεται στα χρόνια του επισκόπου Φιλίππων Σώζοντος, ο οποίος έλαβε μέρος στη Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο της Χαλκηδόνας (451 μ.Χ.). Κατά την παράδοση, ο επίσκοπος Σώζων ίδρυσε, περί το 450 μ.Χ., Ναό και μοναστικό οικισμό στη θέση Βίγλα, πλησίον της Μονής. Ο μοναστικός οικισμός αυτός εγκαταλείφθηκε με την πάροδο των ετών και η Μονή ιδρύθηκε ουσιαστικά από τον Όσιο Γερμανό, τον 8ο αιώνα.

Η ονομασία

Ο ηγούμενος της Μονής Χρύσανθος το 1782, αναφέρει ότι ενώ ο Όσιος Γερμανός, μετά την ανέγερση του μοναστηριού, αναζητούσε κατάλληλη σανίδα για να γίνει η εικόνα της Θεοτόκου, Εκείνη με θαυματουργικό τρόπο του προσέφερε την μέχρι και σήμερα σωζόμενη εικόνα Της, που άστραφτε κι εξέπεμπε «φοινικούν», δηλαδή κοκκινωπό φως. Έτσι επικράτησε ο όρος «Εικοσιφοίνισσα» (εικών φοίνισσα – Εικοσιφοίνισσα). Κατά μια άλλη ισχνότερη εκδοχή ο κτήτωρ της Μονής, Άγιος Γερμανός, βρισκόταν σε μια μικρή όαση έξω από τη Μονή του Τιμίου Προδρόμου στους Αγίους Τόπους, όπου είχε είκοσι φοίνικες, εκεί έλαβε εντολή από τον άγγελο της Θεοτόκου για την ανέγερση της Μονής και σε ανάμνηση της τοποθεσίας την ονόμασε «Παναγία η Εικοσιφοίνισσα»

Ο πρώτος κτίτορας

Κατά την παράδοση, ο Όσιος Γερμανός, αφού μόνασε στην Ιερά Μονή του Τιμίου Προδρόμου, στον Ιορδάνη Ποταμό, εγκατέλειψε την Παλαιστηνη και με όραμα ήρθε στη θέση Βίγλα του Παγγαιου περί το 718. Εκεί ανακάλυψε τα ερείπια των παλαιών κτισμάτων που είχε χτίσει ο Σώζων. Ξεκίνησε να ανεγείρει νέα Μονή, αλλά τα χρήματα που είχε συγκεντρώσει για την ανέγερση της Μονής δεν επαρκούσαν για να εξοφλήσει τους τεχνίτες, με αποτέλεσμα αυτοί να τον οδηγήσουν αιμόφυρτο στη Δράμα για να δικαστεί. Στο δρόμο συνάντησαν τον πληγωμένο Άγιο οι Κωνσταντινουπολίτες αξιωματούχοι Νικόλαος και Νεόφυτος, οι οποίοι μετέβαιναν στη Σερβία ως απεσταλμένοι του Αυτοκράτορα Βασιλείου Α’ του Μακεδόνα. Αυτοί εξόφλησαν τους τεχνίτες και ελευθέρωσαν τον Άγιο, ενώ αργότερα πούλησαν και οι ίδιοι την περιουσία τους και μόνασαν στη Μονή, κοντά στον Άγιο Γερμανό. Ο Βίος του Αγίου Γερμανού διασώζεται στο χειρόγραφο κώδικα

19 του ερμαρίου 59 της Λαυρεντιανής Βιβλιοθήκης της Φλωρεντίας.

Οι καταστροφές και το μαρτύριο των 172 μοναχών

Κατά την Τουρκοκρατία, η συμβολή της Μονής στη διατήρηση της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού υπήρξε ανεκτίμητη, ενώ κατά την ιστορική της διαδρομή καταστράφηκε πολλές φορές από Τούρκους και Βούλγαρους επιδρομείς. Στις 25 Αυγούστου 1507, οι Τούρκοι έσφαξαν 172 μοναχούς της Μονής, διότι είχαν ενοχληθεί από τη δράση τους υπέρ της διατήρησης της ελληνικότητας του πληθυσμού της περιοχής. Τρία χρόνια μετά, 10 μοναχοί από την Ιερά Μονή Βατοπαιδίου, ήλθαν στη Μονή για να την ανασυστήσουν.

Η σύληση των κειμηλίων από τον κατοχικό βουλγαρικό

Κατά τη Β’ Βουλγαρική Κατοχή της Ανατολικής Μακεδονίας οι δολοφονίες και οι βιαιότητες που διέπραττε ο βουλγαρικός κατοχικός στρατός ήταν πολλές. Ανάμεσα σε αυτές ήταν και η δολοφονία, του γέροντος μοναχού Μακαρίου, προηγουμένου της Μονής, που σφαγιάσθηκε στις 3 Οκτωβρίου 1916.

Τη Μεγάλη Δευτέρα 27 Μαρτίου 1917 , στρατιώτες του βουλγαρικού κατοχικού στρατού με επικεφαλής τον Βούλγαρο κομιτατζή Πανίτσα, εισήλθαν στη Μονή και αφού βιαιοπράγησαν κατά των μοναχών, άρπαξαν τα περισσότερα κειμήλια και τα μετέφερε στη Βουλγαρία, όπου κατακρατούνται μέχρι σήμερα στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο Σόφιας.

Στο σκευοφυλάκειο της Μονής ήταν αποθησαυρισμένα πολλά και σημαντικά κειμήλια, ενώ ιδιαίτερα αξιόλογη ήταν η βιβλιοθήκη της, η οποία πριν την καταλήστευσή της από τους Βουλγάρους το 1917 αριθμούσε 1300 τόμους βιβλίων, από τα οποία τα 400 ήταν χειρόγραφες μεμβράνες.

Τον Ιούνιο του ιδίου έτους (1917) Βούλγαροι στρατιώτες οδήγησαν τους μοναχούς σε ομηρία. Ορισμένοι από τους μοναχούς δεν άντεξαν τις συνθήκες και πέθαναν στη φυλακή. Όσοι μοναχόι επιβίωσαν στην ομηρία, επέστρεψαν στις 10 Οκτωβρίου 1918, μετά την ήττα των Βουλγάρων και Γερμανών.

Η ελληνική πολιτεία αντέδρασε αμέσως στη σύληση και αρπαγή των κειμηλίων.

Έτσι στις 31 Μαρτίου 1917, τέσσερις ημέρες μετά τη ληστρική επιδρομή, ο τότε Νομάρχης Δράμας Ν.Μπακόπουλος υπέβαλε διαμαρτυρία προς τις κατοχικές βουλγαρικές αρχές χωρίς όμως αποτέλεσμα. Το 1918, μετά την απελευθέρωση της περιοχής από τη Β’ Βουλγαρική Κατοχή, το θέμα επιστροφής των κειμηλίων συζητήθηκε στην Ελληνική Βουλή. Ακολούθως, η ελληνική κυβέρνηση απαίτησε

την εφαρμογή της Συνθήκης του Νεϊγύ (1919), σύμφωνα με την οποία έπρεπε να επιστραφούν όλα τα πολιτιστικά αγαθά που είχαν αρπαγεί κατά τη διάρκει των εχθροπραξιών. Το 1923 ο καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας και ο διευθυντής του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών Γεώργιος Σωτηρίου μετέβη στη Σόφια για να ζητήσει την επιστροφή των κλαπέντων αντικειμένων (907 ιερά λατρευτικά αντικείμενα, 430 χειρόγραφους κώδικες, 467 αρχέτυπα, κ.ά.), αλλά επεστράφησαν μόνον 7.

Όπως αποκαλύφθηκε τις τελευταίες δεκαετίες, τα περισσότερα από τα κειμήλια κατακρατούνται παράνομα σήμερα στη Σόφια, στο Κέντρο Σλαβοβυζαντινών Σπουδών Ivan Dujev και στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο της Βουλγαρίας, ενώ κάποια άλλα πουλήθηκαν ή έφτασαν με άλλους τρόπους, μέσω Βουλγαρίας, σε βιβλιοθήκες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ιδιωτικές συλλογές της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

Σημειωτέον πως οι Βούλγαροι απέσπασαν παράνομα όχι μόνο τα κειμήλια της Μονής Εικοσιφοινίσσης, αλλά και πλήθος έτερων ελληνικών κειμηλίων από τη Μόνη Τιμίου Προδρόμου Σερρών και τις Μονές Παναγίας Καλαμούς και Παναγίας Αρχαγγελιώτισσας Ξάνθης. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο , οι Ιερές Μητροπόλεις καθώς και οι αρχές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν διατυπώσει επισήμως αίτημα για την επιστροφή των κλαπέντων ελληνικών κειμηλίων.

© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

ΜΡ ΘΥ
Η ΕΙΡΟCΙΦ ΘΝΙCCα
ΙΣ ΧΣ
Ι.ΚΟΖΑΦΑΣ
© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-op

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ
ΝΑ ΕΙΣΕΡΧΕΣΘΕ
ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ
ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ
ΜΕ ΜΑΣΚΑ
© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

© Rafail Georgiadis-ope.gr

Φωτορεπορτάζ Ράφαήλ Γεωργιάδης